

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **N. D.**, zast. Mgr. Ing. Vlastimilem Mlčochem, advokátem, se sídlem Jugoslávských partyzánů 1603/23, Praha 6, proti žalovanému: **Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie**, se sídlem Olšanská 2, Praha 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2016, č. j. 2 A 33/2016 – 24,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2016, č. j. 2 A 33/2016 – 24, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, ze dne 31. 3. 2016, č. j. CPR-5229-5/ČJ-2016-930310-V240, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti ve výši 12.342 Kč do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce Mgr. Ing. Vlastimila Mlčocha, advokáta, se sídlem Jugoslávských partyzánů 1603/23, Praha 6.

Odůvodnění:

I.
Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím ze dne 31. 3. 2016, č.j. CPR-5229-5/ČJ-2016-930310-V240, (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaná jako opožděné zamítla odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Policie ČR, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 9. 1. 2016, č. j. KRPA-10518-14/ČJ-2016-000022, kterým bylo žalobkyni uloženo správní vyhoštění podle ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bod 1 a podle ustanovení § 119 odst. 1 písm. c) bod 1, 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“); dále jím byla stanovena doba, po kterou jí nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie v délce 2 roky. Prvostupňové rozhodnutí o správním vyhoštění převzala žalobkyně osobně dne 9. 1. 2016, za přítomnosti tlumočníka; v poučení tohoto rozhodnutí bylo uvedeno, že odvolání je možné podat ve lhůtě 5 dnů ode dne jeho doručení. Posledním dnem pro podání odvolání proti tomuto rozhodnutí byl čtvrtek 14. 1. 2016. Žalobkyně však odvolání podala prostřednictvím svého zástupce až dne 10. 2. 2016, tj. po uplynutí zákonné lhůty. Žalobkyně sice s podaným odvoláním požádala o navrácení v předešlý stav dle § 41 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, tedy o prominutí zmeškání úkonu – podání odvolání v zákonem určené lhůtě, této žádosti však nebylo správním orgánem prvního stupně vyhověno usnesením ze dne 12. 2. 2016, č. j. KRPA-10518-33/ČJ-2016-000022, odvolání proti němu podané bylo žalovaným zamítnuto rozhodnutím ze dne 18. 3. 2016, č. j. CPR-5229-3/ČJ-2016-930310-V240, s tím, že nebyla prokázána existence překážky, která by bránila podání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění v zákonné lhůtě.

[2] Žalobkyně proti napadenému rozhodnutí podala žalobu ze dne 12. 4. 2016, v níž uváděla, že správní orgány nerozhodly v souladu se zákonem, když nevyhověly její žádosti o navrácení v předešlý stav. Zopakovala, že žije se svým manželem ve V. ulici, v P., a že byla vždy připravena dostavovat se k jednání před správními orgány nebo orgány činnými v trestním řízení. Měla za to, že bylo rozhodnuto v rozporu se zásadou přiměřenosti, neboť její manžel žije v České republice déle než 10 let a v současné době podal žádost o trvalý pobyt. Opakovala, že význam jednotlivých otázek kladených správním orgánem při jejím výslechu správně nechápala, takže věc nemohla být posouzena řádně. Zdůraznila, že v době rozhodování správního orgánu prvního stupně byla zadržována Policií, tudíž byla zbavena osobní svobody; lhůta pro podání odvolání tak probíhala v době, kdy byla zbavena osobní svobody, nadto bez náležité znalosti právnické češtiny, tudíž bylo nutné ji považovat za osobu náležející ke zranitelné skupině, vůči níž musí být postupováno s náležitou pečlivostí a opatrností. Žalobkyně vyslovila přesvědčení, že za takové situace měly správní orgány vyjít vstříc její žádosti o navrácení v předešlý stav, neboť zajištěný cizinec si v poměrně krátké lhůtě nemůže zajistit příslušnou právní pomoc, jak požaduje judikatura Nejvyššího správního soudu. Pokud by správní orgány takto postupovaly a vyšly jí vstříc, mohla by uplatňovat další námitky ohledně situace na Ukrajině, která je velmi nebezpečná vzhledem k aktivitě Ruské federace, tudíž není možné realizovat vyhoštění žalobkyně do této země. Žalobkyně proto navrhovala, aby městský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

[3] Žalovaná se k žalobě vyjádřila v podání ze dne 25. 4. 2016, v němž popsala průběh správního řízení. Vyslovila přesvědčení, že postupovala správně, pokud odvolání zamítla pro opožděnost, neboť podle jejího názoru nebyly splněny podmínky pro vyhovění

pokračování
žádosti žalobkyně o navrácení v předešlý stav. Žalovaná proto navrhovala, aby městský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

[4] Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 13. 6. 2016, č. j. 2 A 33/2016 - 24, žalobu jako nedůvodnou zamítl. Odkázal na jednotlivé úkony správních orgánů provedené v rámci předmětného správního řízení a předeslal, že předmětem soudního přezkumu za daného stavu věci bylo pouze zjištění, zda závěr žalované o opožděnosti odvolání obstojí; soud se tudíž nemohl zabývat tím, zda samotné správní vyhoštění žalobkyně bylo vydáno v souladu se zákonem. Za nesporné považoval to, že žalobkyně si prvostupňové rozhodnutí o správním vyhoštění osobně převzala dne 9. 1. 2016, lhůta k podání odvolání jí marně uplynula dne 14. 1. 2016, ačkoli o této lhůtě byla řádně poučena. Žalobkyně podala odvolání až dne 10. 2. 2016. Soud se přitom neztotožnil s tvrzením žalobkyně, že v jejím případě byly splněny všechny podmínky pro prominutí zmeškání úkonu. Souhlasil s tím, že žalobkyně byla zajištěna, což ji omezovalo v hájení jejích práv, avšak nikoli v takové míře, aby nemohla podat odvolání v řádné lhůtě. Soudu je totiž z jeho rozhodovací činnosti známo, že zajištění cizinci běžně činí odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění i v době svého zajištění, a to za pomoci pracovníků zařízení pro zajištění cizinců. Pokud žalobkyně nemá dostatečnou znalost příslušné právní úpravy, pak mohla požádat o přítomnost svého právního zástupce nebo zmocněnce, a to již při samotném zahájení správního řízení; návštěvy právních zástupců v zařízení pro zajištění cizinců běžně probíhají a působí zde nevládní organizace (např. Organizace pro pomoc uprchlíkům). Žalovaná správně odkázala i na další možnosti, které měla žalobkyně k dispozici, pokud chtěla řádně podat odvolání – např. telefonní automaty, informační panely. Neznalost českého jazyka nepovažoval soud za relevantní, neboť celé řízení bylo s žalobkyní vedeno za přítomnosti tlumočníka, se kterým žalobkyně souhlasila; žalobkyně byla jeho prostřednictvím řádně poučena o možnosti podat odvolání, přičemž ji nic nebránilo podat odvolání do protokolu. Soud proto uzavřel, že žalovaná rozhodla v dané věci v souladu se zákonem, pokud odvolání žalobkyně zamítla jako opožděné.

[5] Proti tomuto rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2016, č. j. 2 A 33/2016 - 24, podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Namítala, že v jejím případě byla porušena zásada non-refoulement a zásada přiměřenosti podle § 174a zákona o pobytu cizinců. Zdůrazňovala, že byla porušena její práva tím, že v průběhu správního řízení nemohla být řádně zastoupena v důsledku pobytu v zařízení pro zajištění cizinců. Tvrdila, že skutečná situace ve vnitrozemí Ukrajiny se diametrálně liší od dat, která jsou veřejně dostupná. Současné konflikty se totiž zásadně odlišují od pojmu totálního konfliktu, který je reliktním pojmem 20. století. Fakticky se jedná o hybridní válku, kdy dochází k nasazení pravidelné armády, placených zahraničních bojovníků za použití masivní ideologické diverze a ke skrytému násilí proti obyvatelstvu. V oblasti, odkud pochází, tedy v žádném případě není bezpečno, tudíž její navrácení do země původu by bylo v rozporu s mezinárodním právem. Porušení zásady přiměřenosti spatřuje v tom, že žije ve společné domácnosti s manželem, který je v České republice téměř 10 let a u nějž probíhá řízení o žádosti o trvalý pobyt. Poukazovala dále na to, že cizinci v zařízení pro zajištění cizinců mají velmi omezené možnosti se bránit proti postupu správního orgánu z důvodu velmi

krátkých lhůt a nemožnosti získat řádnou právní pomoc. Tvrdila, že žádný advokát v souladu se stavovskými předpisy nenabízí v těchto zařízeních právní pomoc, a to i s ohledem na velkou dojezdovou vzdálenost od Prahy. Po příchodu do zařízení pro zajištění cizinců byla stěžovatelka 2 dny v izolaci, nemohla tedy zjistit, jak má podat odvolání. Vyslovila názor, že zajištění cizinci by měli být zastupování advokáty ex offo s ohledem na neznalost jazyka a českých právních předpisů, když lhůty pro podání jsou velmi krátké a cizinci jsou omezeni na své svobodě. Stěžovatelka proto navrhovala, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti vyjádřila podáním ze dne 30. 6. 2016, v němž popsala průběh správního řízení a vyslovila přesvědčení, že postupovala v souladu se zákonem. Navrhovala proto zamítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné.

II.
Posouzení kasační stížnosti

[7] Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek Městského soudu v Praze vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody podle ustanovení § 104 s. ř. s. způsobující její nepřípustnost.

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“* Nesprávné posouzení právní otázky v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav byl krajským soudem aplikován nesprávný právní názor.

[9] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud se na úvod ztotožňuje se závěrem městského soudu, že v případě, kdy je žalobou napadeno rozhodnutí odvolacího orgánu o zamítnutí odvolání pro opožděnost, je možné zkoumat pouze to, zda žalovaný správní orgán o této otázce rozhodl v souladu se zákonem, nelze tedy zkoumat, zda prvostupňové rozhodnutí týkající se merita věci (zde uložení správního vyhoštění) bylo rovněž vydáno v souladu se zákonem či nikoli – srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2014, č. j. 10 As 61/2014 – 34, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2016, č. j. 4 As 284/2015 – 105.

[11] Otázkou opožděnosti odvolání a posuzování žádosti o navrácení v předešlý stav v případě cizinců zajištěných v zařízení pro zajištění cizinců se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 6. 2015, č. j. 4 Azs 122/2015 – 23, v němž dospěl k závěru,

pokračování

že „*Jestliže správní orgán podle § 41 správního řádu nepromine zmeškání lhůty k podání odvolání, je takové rozhodnutí sice samostatně vyloučeno ze soudního přezkumu, avšak může být správním soudem přezkoumáno v rámci řízení o žalobě proti konečnému rozhodnutí správního orgánu o odvolání, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 9 As 88/2007 - 49, který je dostupný na www.nssoud.cz.*

V nyní projednávané věci odůvodnil stěžovatel žádost o navrácení v předešlý stav tím, že mu ve lhůtě pro podání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění nebyla poskytnuta potřebná právní pomoc při sepisu opravného prostředku.

Podle čl. 13 odst. 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES (dále jen „návratová směrnice“) dotčený státní příslušník třetí země musí mít možnost získat právní poradenství, právní zastoupení a v případě potřeby jazykovou pomoc.

Při transpozici tohoto ustanovení návratové směrnice do zákona o pobytu cizinců však zákonodárce zcela nedostatečně naplnil jeho cíl spočívající v zajištění efektivního výkonu práva cizince na poskytnutí právního poradenství či právního zastoupení. Podle § 48b odst. 1 zákona o pobytu cizinců sice cizinci, který podal žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území, nebo cizinci, kterému bylo toto povolení vydáno, byla poskytnuta právnickou osobou zabývající se poskytováním právní pomoci cizincům tato pomoc bezplatně, může ministerstvo právnické osobě přispět na úhradu nákladů spojených s poskytováním právní pomoci na základě písemně uzavřené smlouvy. Dále podle § 144 odst. 3 zákona o pobytu cizinců zajištěný cizinec má právo přijímat v zařízení návštěvy advokáta nebo zástupce právnické osoby, který prokáže, že předmětem její činnosti je oprávnění poskytovat právní pomoc cizincům, přičemž za právnickou osobu jedná k tomu pověřený její zaměstnanec nebo člen, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie. Tato ustanovení zákona o pobytu cizinců ani žádný jiný právní předpis však nezaručují získání bezplatného právního poradenství či právního zastoupení všemi cizinci, kteří nemají dostatečné prostředky. Především však zákon o pobytu cizinců nedává žádnou záruku, že právní pomoc bude cizinci poskytnuta nebo že ji získá včas, neboť v něm není zakotvena obecná povinnost příslušného státního orgánu zajistit cizincům právní poradenství či právní pomoc tak, aby neutrpěli žádnou újmu. Tento legislativní nedostatek je evidentní zejména v případech zajištěných cizinců či cizinců nacházejících se v přijímacím či pobytovém středisku, jimž bylo doručeno rozhodnutí vydané v řízení podle zákona o pobytu cizinců a kteří mají velmi krátkou lhůtu na sepis a podání odvolání či žaloby ke správnímu soudu proti takovému rozhodnutí.

V rámci implementace návratové směrnice může být nedokonalost české právní úpravy týkající se zajištění právního poradenství a právního zastoupení jistě aspoň zčásti překlenuta praxí správního orgánu. Ten kupříkladu může smluvně zabezpečit pravidelnou přítomnost pracovníků právnické osoby zabývající se poskytováním právní pomoci cizincům s omezenou svobodou tak, aby mohli podat v zákonné lhůtě odvolání proti správnímu vyhoštění.

V nyní posuzované věci však žalovaný neprokázal, že během pětidenní lhůty od doručení rozhodnutí o uložení správního vyhoštění byla stěžovateli poskytnuta právní pomoc za účelem sepisu a podání odvolání proti tomuto správnímu aktu. Žalovaný toliko v žalobním řízení tvrdil, že do přijímacího zařízení, v němž se v rozhodné době stěžovatel nacházel, dochází jednou týdně pracovník Organizace pro pomoc uprchlíkům. Nikterak však nedoložil, že do náplně činnosti pracovníka této neziskové organizace náleželo právě poskytování právního poradenství cizincům, včetně sepisování opravných prostředků proti rozhodnutím vydaným podle zákona o pobytu cizinců, a že taková právní pomoc byla v dané věci stěžovateli skutečně

nabídnuta. Kromě toho stěžovatel v žádosti o navrácení lhůty v předešlý stav uvedl, že v přijímacím zařízení mu bylo sepsání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění v zákonné lhůtě odepřeno, a to nikoliv pracovníkem Organizace pro pomoc uprchlíkům, nýbrž právníkem jiné neziskové organizace Charita.
V řízení před správními orgány tedy nebylo prokázáno poskytnutí právního poradenství stěžovateli při sepisování odvolání tak, aby opravný prostředek proti uložení správního vyhoštění mohl být podán v zákonné lhůtě. Tato pětidenní lhůta je přitom natolik krátká, že stěžovatel, který neměl právní vzdělání a v rozhodné době byl omezen na osobní svobodě pobytem v přijímacím středisku, si nemohl potřebnou právní pomoc zajistit jiným způsobem. Dále neobstojí ani argument, že stěžovatel měl po přetlumočení obsahu rozhodnutí o správním vyhoštění nebo později možnost v zákonné lhůtě podat blanketní odvolání, které mohlo být následně doplněno. Stěžovatel totiž při nedostatku odborné erudice nemohl vědět, že může takový jednoduchý úkon učinit, a to obzvláště za situace, kdy mu podle jeho tvrzení měla být pracovníky přijímacího střediska zdůrazňována nutnost sepisu odvolání v češtině za pomoci osoby s právnickým vzděláním. Efektivní právní pomoc nemohla stěžovateli zajistit ani tlumočnice při překladu rozhodnutí o správním vyhoštění, neboť její úlohou ve správním řízení nebylo poskytování právních rad, nýbrž pouze překladu z češtiny do francouzského jazyka.
Absencí právního poradenství v kombinaci s neznalostí českého jazyka, s nedostatkem právního erudice a pobytem v přijímacím zařízení tedy stěžovatel v posuzované věci prokázal, že překážkou pro včasné podání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění byly závažné důvody, které nastaly bez jeho zavinění. Za této situace byly splněny podmínky pro prominutí zmeškání úkonu podle § 41 odst. 4 správního řádu a správní orgán měl proto žádosti stěžovatele o navrácení v předešlý stav vyhovět. V dané věci přitom neexistoval naléhavý veřejný zájem, který by za užití § 41 odst. 5 správního řádu bránil prominutí zmeškání lhůty pro podání odvolání proti rozhodnutí o uložení správního vyhoštění. Pobyt stěžovatele na území České republiky bez víza či platného oprávnění k pobytu a provedení neoprávněných změn v cestovním dokladu totiž nepředstavují natolik závažné skutečnosti, pro které by nebylo možné či žádoucí toto odvolání meritorně projednat, a to obzvláště za situace, kdy stěžovatel v den uložení správního vyhoštění požádal o udělení mezinárodní ochrany v České republice, v důsledku čehož může na jejím území dále pobývat legálně.“

[12] Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že žalovaná v projednávané věci výše uvedené závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího správního soudu dostatečně nezohlednila. Ve správním řízení sice správní orgány správně nejdříve rozhodly o žádosti stěžovatelky o navrácení v předešlý stav podle § 41 správního řádu a teprve následně žalovaný rozhodl o odvolání stěžovatelky v této věci, ovšem Nejvyšší správní soud nemůže akceptovat závěry správních orgánů o nemožnosti navrácení v předešlý stav, tj. nemožnosti vyhovění žádosti stěžovatelky o prominutí zmeškání úkonu, jímž bylo podání odvolání proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, neboť nejsou dostatečně podložené obsahem správního spisu. Správní orgány totiž nedůvodnost žádosti stěžovatelky podle odůvodnění rozhodnutí ze dne 12. 2. 2016 a 18. 3. 2016 dovozují z toho, že stěžovatelka měla možnost podat odvolání ve lhůtě 5 dnů od převzetí prvostupňového rozhodnutí, jelikož o tom byla řádně poučena, a to i prostřednictvím tlumočníka, že jí měl být znám obsah a význam vedeného řízení, resp. že cizinci byli obecně v zajišťovacím zařízení vždy schopni alespoň blanketní odvolání podat včas a že cizincům v předmětném zařízení jsou k dispozici služby

pokračování
neziskových organizací (Organizace pro pomoc uprchlíkům každý týden ve čtvrtek, Arcidiecézní charita Praha každou středu a Asociace pro právní otázky imigrace vždy každou druhou sobotu), cizinci jsou rovněž informováni zaměstnanci zařízení a prostřednictvím informačních panelů, případně mají možnost kontaktu s vnějším světem prostřednictvím zde volně přístupných telefonních automatů.

[13] Lze souhlasit se žalovanou, že výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu nelze vykládat tak, že správní orgány musí vyhovět každé žádosti zajištěného cizince o navrácení v předešlý stav. Současně je ale nutné zkoumat veškeré okolnosti případu s ohledem na značně nepříznivou situaci zajištěného cizince, neboť je povinností správní orgánů, aby umožnily a zajistily takovému cizinci přístup k právní pomoci. Pouhé konstatování správních orgánů, že stěžovatelka rozuměla významu správního řízení a obsahu prvostupňového rozhodnutí a že nepožadovala doplnění správního spisu, nedokládá ještě, že si stěžovatelka, nedisponující dostatečnou znalostí českého jazyka a české právní úpravy na potřebné úrovni, uvědomovala, jak měla dále řádně postupovat a že jí byla poskytnuta dostatečná právní pomoc, a to právě s ohledem na její tehdejší omezení na osobní svobodě, které pro ni muselo být nepochybně stresující a zejména pak s ohledem na krátkost lhůty, v níž tak měla učinit. Jak již bylo opakovaně konstatováno Nejvyšším správním soudem, je rozhodnutí správního orgánu, jímž neprominul zmeškání lhůty k podání odvolání, sice vyloučeno ze soudního přezkumu, avšak může být správním soudem přezkoumáváno v rámci řízení o žalobě proti konečnému rozhodnutí správního orgánu o odvolání. Obdobně jako ve věci sp. zn. 4 Azs 122/2015 odůvodnila v nyní projednávané věci stěžovatelka svou žádost o navrácení v předešlý stav tím, že jí v 5denní lhůtě pro podání odvolání proti rozhodnutí správního orgánu o vyhoštění nebyla poskytnuta potřebná právní pomoc při sepisu opravného prostředku, ačkoliv podle čl. 13 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES (návratová směrnice) musí mít dotčený státní příslušník třetí země možnost získat právní poradenství, právní zastoupení a v případě potřeby jazykovou pomoc.

[14] Nejvyšší správní soud nesouhlasí s pouhým odkazem správních orgánů na to, že v předmětném zařízení pro zajištění cizinců obecně fungovaly neziskové organizace zaměřené na pomoc zajištěným cizincům, neboť z tohoto závěru ještě nevyplývá, zda v inkriminované době, kdy stěžovatelka mohla proti prvostupňovému rozhodnutí podat řádně odvolání, měla skutečně zajištěn přístup k právní pomoci, na jejímž základě by jí byl vysvětlen správný procesní postup. Jak je totiž Nejvyššímu správnímu soudu známo z jeho rozhodovací činnosti, někteří zajištění cizinci si stěžují rovněž na nedostatečnou kapacitu těchto nevládních organizací a nedostatečnou možnost cizinců hájit svá práva z důvodu jazykové bariéry a neznalosti relevantní právní úpravy – srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 2. 2016, č. j. 4 Azs 250/2015 – 51.

[15] Obecné konstatování, že jiní cizinci byli za obdobné situace v době svého zadržení schopni podat blanketní odvolání, ničeho ve vztahu ke stěžovatelce nepřináší, neboť z něho nelze jakkoli posoudit, zda stěžovatelka měla v době, kdy mohla podat odvolání, možnost přístupu k právní pomoci, v jejímž rámci by s ní byla její situace náležitě probrána. Ze správního spisu tedy nevyplývá, jaké byly konkrétní možnosti stěžovatelky v době mezi 9. 1. 2016 a 14. 1. 2016 ohledně jejího kontaktu s pracovníky, kteří jí mohli

poskytnout právní pomoc a zda tyto možnosti stěžovatelka využila či nevyužila, na základě čehož by bylo možné dovodit, že následná žádost o navrácení v předešlý stav byla podána pouze účelově, tudíž by závěry správního orgánu o nemožnosti vyhovět stěžovatelčině žádosti o navrácení v předešlý stav byly správné.

[16] V posuzované věci tak nebyla ze strany správních orgánů dostatečně posouzena otázka žádosti stěžovatelky o prominutí zmeškání lhůty pro odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění. Městský soud tedy posoudil příslušnou právní otázku nesprávně a důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. byl naplněn.

III.
Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[17] Stěžovatelka svou kasační stížností požadovala zrušení rozsudku městského soudu. Podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. ve znění účinném od 1. 1. 2012 dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení, pokud ve věci sám nerozhodl způsobem podle odstavce 2. Podle ustanovení § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může podle povahy věci sám rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu nebo vyslovení jeho nicotnosti; ustanovení § 75, § 76 a § 78 se použijí přiměřeně. Pravomoc Nejvyššího správního soudu k současnému zrušení správního rozhodnutí není vázána na návrh stěžovatele; je to tento soud, který zváží, zda je namístě pouze zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci krajskému soudu, či zda je racionální současné zrušení rozhodnutí správního orgánu. V dané věci je zřejmé, že žalobou napadené rozhodnutí mělo být městským soudem zrušeno a nepřichází v úvahu jakékoliv doplnění řízení před tímto soudem. Městský soud by s odkazem na tento rozsudek pouze přenesl závazný právní názor svým novým rozsudkem správnímu orgánu.

[18] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek městského soudu. Věc mu však nevrátil k dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., současně zrušil žalobou napadené rozhodnutí žalované. Žalované také podle ustanovení § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrací k dalšímu řízení, v němž je podle odst. 5 téhož ustanovení vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným.

[19] Nejvyšší správní soud je posledním soudem, který o věci rozhodl; proto musí rozhodnout o náhradě nákladů celého soudního řízení. Podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. má úspěšná stěžovatelka právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Tyto náklady jsou tvořeny částkou 9.300 Kč za 3 úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, sepis žaloby a sepis kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1966 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přičemž za jeden úkon přísluší v těchto věcech částka 3.100 Kč (ustanovení § 9 odst. 4, § 7 advokátního tarifu). Náhrada hotových výdajů činí podle ustanovení § 13 odst. 3

advokátního tarifu částku ve výši 900 Kč za tři úkony právní služby. Tuto částku Nejvyšší správní soud dále navýšil o DPH, neboť advokát doložil, že je plátcem DPH. Přiznané náklady řízení ve výši 12.342 Kč žalovaná uhradí k rukám stěžovatelčina zástupce do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. července 2016

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu